

Geoff Dyer

Uit pure woede

Uit het Engels vertaald door Ivo Verbeyen

T
Z
A
R
A

Inleiding

door Maggie O'Farrell

Ik heb heel even overwogen om van deze inleiding een eerbetoon aan Geoff Dyer te maken. Ik heb gespeeld met het idee om in een duizendtal woorden te beschrijven hoe ik steeds weer probeerde om te beginnen aan mijn Dyerstudie, hoe goed ik het boek vond en hoe ik erdoor geïnspireerd raakte, hoe ik zat te popelen om mijn gedachten op papier te zetten, maar niet kon beslissen waar ik zou gaan schrijven of welke pen of welke uitgave van het boek ik ter hand zou nemen...

Dit boek is zowel een lofzang op als een jammerklacht over uitstelgedrag. Geoff Dyer heeft dit bij schrijvers zeer bekende probleem aangepakt en tot kunstvorm verheven; het resultaat is *Uit pure woede*.

Het boek begint met het naast elkaar leggen van twee mannelijke schrijvers met werkproblemen. Eerst krijgen we als motto een citaat van D.H. Lawrence: 'Uit pure woede', zo schrijft hij, 'ben ik begonnen aan mijn boek over Thomas Hardy. Het zal over zowat alles gaan behalve over Thomas Hardy...' Twee pagina's verder begint Geoff Dyer met: 'Als ik erop terugkijk, lijkt het aan de ene kant moeilijk te geloven dat ik zoveel tijd heb kunnen verspillen, mezelf zo totaal heb weten uit te putten, terwijl ik me afvroeg wanneer ik zou beginnen met mijn boek over D.H. Lawrence...'

Op de eerste pagina's lijkt *Uit pure woede* een boek over de obsessie van schrijvers met andere schrijvers, en over de drift en frustratie die met dergelijke obsessies gepaard gaan. Maar

zoals met alles wat Dyer schrijft, is niets helemaal wat het lijkt. Wat ik het moeilijkst vond als ik het boek bij mensen aanpreef – want het is zo'n boek dat je met evangelische, bekeringsijverige overtuiging aan mensen cadeau wilt doen – was uitleggen wat voor boek het precies is. Is het een roman? Een autobiografie? Is het literaire kritiek? Of is het een biografie? Dat allemaal, zeg ik, en toch ook geen van alle.

Dat is het mooie ervan. Dyer is een meester in het verhaspelen van genres. Zijn boeken zijn stuk voor stuk ontsnappingstrucs; ze ontglippen voortdurend aan de boeien van bestaande definities. En de beste, de Houdini onder hen, is *Uit pure woede*.

Het zou zozegzegd gaan over een man – Dyer zelf misschien, of een fictieve avatar, of geen van beide – die zich probeert toe te leggen op 'een nuchtere, academische studie van D.H. Lawrence'. Hij is op zoek naar een taak 'bedoeld om me weer tot mezelf te doen komen', en die studie van Lawrence voldoet daar exact aan, als hij er maar aan kon beginnen. Als hij zich er maar op kon toeleggen. Als hij de juiste uitgaven van de brieven van Lawrence maar had meegenomen. Als hij maar kon beslissen wat de beste plek was om te wonen: Parijs, San Francisco, New York, New Orleans, Oxford? Hij verhuist naar Rome, en daar aangekomen besluit hij dat hij onmiddellijk naar Griekenland moet.

Dyer roept op pijnlijk accurate wijze het leven van de schrijver op. Hij is uiterst precies in de opsomming van de afleidingen, de bochten, de doodlopende stegen, de neurosen, de paranoia en de zorgen van de beroepsschrijver. In de loop van het boek zijn we getuige van 'Dyers' reis naar de geboorteplaats van Lawrence en diens talrijke adressen. Zijn pelgrimstochten voeren hem naar New Mexico, naar Sicilië en Eastwood. Hij wisselt van gedachten met zijn geestige vriendin Laura, die blijkbaar heel blij is om mee op Lawrencetocht te gaan. Hij leest biografieën en brieven, hij rangschikt foto's en

maakt notities. Uitgebreide notities. Veel, héél veel notities. Zoveel notities eigenlijk dat hij begint te vermoeden dat ‘notities maken over Lawrence een manier was om het schrijven uit te stellen...’

Gaandeweg krijgen we zowel intellectuele als persoonlijke uitweidingen geserveerd. Want *Uit pure woede* is een veel-lagig, polymorf boek. Dyer combineert elementen uit de biografie van Lawrence, zijn eigen gedachten over Lawrence, zijn eigen reiservaringen en autobiografische details, met daarbovenop nog tal van omwegen naar heel verschillende onderwerpen: Britse televisieprogramma’s, een telefoongekke Siciliaan en de vele aandoeningen waar hij aan ten prooi valt. Dyer breidt de verschillende registers naadloos aan elkaar. Je leest een paar bladzijden over Rilke of Camus, of over de status van de roman; dan sla je de bladzijde om en je vindt een verslag van de specifieke moeilijkheden van seks na een verkeersongeval. Of over de jonge Dyer die zichzelf piano leert spelen terwijl zijn grootmoeder boven ligt te hoesten. ‘Ze ging dood aan kanker, maar niemand wilde het woord kanker uitspreken.’

En dan zijn er de driftbuien. O, de driftbuien. Zoals de titel al suggereert, vormen die de rode draad door het boek, ze kleuren elk hoofdstuk, ze stuwden ons door de pagina’s. Ze zijn glorieus in hun overvloed, troostend in hun regelmaat, spectaculair in hun welbespraaktheid. Een dwarse tweejarige is niets vergeleken bij Dyer. Hij fulmineert tegen uiteenlopende dingen als schaaldieren en hoe ze te eten, het dubben van films in Italië, het probleem om aan de juiste *cornetti integrali* te komen, tegen mensen met kinderen, het kwellende gewicht van een Nikoncamera, de totale onzin van klussen in huis, en – mijn bijzondere favoriet – literatuurwetenschappers: ‘die groep rukkens, zoals ze daar in een kring bij elkaar stonden met de rug naar de wereld zodat niemand zou zien dat ze elkaar stonden af te trekken’. Niet verbazend dat Dyer aan het eind van

het boek bekend: 'Waar ik het meest van houd bij Lawrence is zijn boosheid... zijn onuitputtelijke geïrriteerdheid.'

De bizarre paradox – een boek schrijven over een man die niet in staat is om een boek te schrijven – is maar een van de vele dingen die *Uit pure woede* grappig maken. Had ik al gezegd dat het grappig is? Gierend grappig, brullend grappig. Depressie mag dan overal in de tekst op de loer liggen, de verteller mag dan gevangenzitten in het web van zijn eigen besluiteloosheid en het hele boek is misschien een ernstige poging om de grenzen van de biografie te hertekenen, maar Steve Martin zei dat 'dit het grappigste boek is dat ik ooit gelezen heb', en ik ben geneigd het met hem eens te zijn.

In zekere zin is dit boek een studie van mislukking, maar in de handen van Dyer ondergaat die mislukking een wonderbaarlijke verandering. *Uit pure woede* is een beschrijving van menselijk onvermogen, de mismatch van ambitie en succes, en het schitterende resultaat van die mismatch. De finale paradox is Dyers talent om mislukking om te zetten in succes, het succes dat u nu in de hand houdt: een waarlijk briljant boek over de mislukte poging om een boek te schrijven.

Oorspronkelijke titel: Out of Sheer Rage
© Geoff Dyer 1997
© Inleiding Maggie O'Farrell 2012
All rights reserved

© 2024 Uitgeverij TZARA / Standaard Uitgeverij nv
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
en Ivo Verheyen

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk juli 2024

Ontwerp omslag en binnenwerk: Herman Houbrechts
Opmaak binnenwerk: www.intertext.be
Auteursfoto: Guy Drayton

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op
welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3928 2
D/2024/0034/326
NUR 320